

۲۰۳۴/۵۰

اجرای یادگیری مشارکتی

در کلاس درس

دکتر محمدرضا کراسی

دانشیار دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

فهرست

پیشگفتار ۵

فصل ۱: برنامه ریزی برای اجرای یادگیری مشارکتی ۷

قبل از شروع کلاس درس

دو هفته قبل از حضور در کلاس درس

حضور در کلاس درس

مراحل طراحی یادگیری مشارکتی

اصول طراحی یادگیری مشارکتی

طراحی تکلیف یادگیری

فصل ۲: نحوه اجرای یادگیری مشارکتی ۲۷

مراحل اجرای یادگیری مشارکتی

نقش رهبری معلم در یادگیری مشارکتی

نقش اجرایی معلم در یادگیری مشارکتی

با دانش آموزانی که مشارکت نمی کنند چه کنیم؟

اجرای یادگیری مشارکتی در آموزش بزرگسالان

فصل ۳: قوانین اجرای یادگیری مشارکتی ۵۳

فصل ۴: اجرای یادگیری مشارکتی در کلاسهای درس مختلف ۶۳

راهنمای تدریس بر اساس روش یادگیری مشارکتی

طرح درس ریاضی در موضوع بخش پذیری

طرح درس فیزیک در موضوع الکتریسیته

طرح درس علوم تجربی در موضوع بازیافت کاغذ

طرح درس عربی در موضوع ضمائر و کاربرد آن در جمله

فصل ۵: محاسن اجرای یادگیری مشارکتی و راه حل ها ۸۱

منابع ۸۸

پیشگفتار

لحظاتی را به خاطر آورید که چگونه نشستن در کلاس درس، گوش دادن به صدای یکنواخت معلم، ذخیره سازی اطلاعات و اضطراب های ناشی از امتحان، محیط آموزشی را برای شما نفرت انگیز و کسل کننده ساخته بود. لحظاتی را به خاطر آورید که رقابت شدید بین شاگردان، محیط کلاس را به میدان مسابقه بر دواخت مبدل کرده بود. بدیهی است در چنین شرایطی هدف های اساسی تعلیم و تربیت نظیر توسعه روحیه رفاقت و همکاری، اضطراب زدایی، رشد هر فرد با توجه به قابلیت هایش (تفاوت های فردی)، به دست فراموشی سپرده می شوند. باید بپذیریم هنوز هم این روش های سنتی بر مدارس ما سایه افکنده اند.

آیا زمان آن نرسیده از گذشته پند بگیریم، مدت ها است چنین زمانی به سر آمده و ما خیلی درنگ کرده ایم. اما هر زمان شروع کنیم به نفع ماست. وظیفه ما این است که با توجه به رویکردهای جدید، دیدگاهمان را نسبت به روش های سنتی تغییر داده و به جای وادار کردن شاگردان به رقابت با یکدیگر، آنها را به رفاقت با یکدیگر و رقابت با خود ترغیب کنیم و از طریق

تقویت تعاملات مثبت ضمن تقویت مهارت‌های اجتماعی گام‌های بلند و پایداری در زمینه رشد فکری و افزایش موفقیت تحصیلی فرزندانمان برداریم. برای تحقق چنین اهدافی سعی شده گامی جدید اما هرچند کوچک برداشته شود و نسبت به تدوین مجموعه کامل و کاربردی یادگیری مشارکتی اقدام شود. اما اگر شما آلمان عزیز در ایجاد چنین تغییری پیشگام نباشید و منتظر تغییر در همه عناصر و شرایط آموزشی باشید، زمان از دست می‌رود. عملاً گامی برداشته نخواهد شد. پس باید تغییر را از خود و از کلاس در شان آغاز کنید، تجارب موفق را با یکدیگر در میان بگذارید و از این طریق زمینه را برای تغییر در کل مجموعه (از تغییر در نگرش‌ها گرفته تا تغییر در عملکردها) فراهم سازید. امید است با همکاری یکدیگر بتوانیم راهی را برای اجرای روش‌های نوین آموزشی که یا برای مشارکتی از آن جمله است باز نماییم.

یادگیری مشارکتی یکی از جایگزین‌های مناسب برای تدریس مرسوم، به ویژه روش سخنرانی است. یادگیری مشارکتی هم از پشتوانه‌های محکم نظری و هم از حمایت‌های تجربی دقیق برخوردار است. از لحاظ نظری این روش مورد حمایت

روانشناسان شناختی مخصوصاً روانشناسان سازنده گرایى اجتماعى است، چراکه در دل تعاملات اجتماعى است که یادگیری صورت مى پذیرد. همچنین این روش مورد حمایت روانشناسان دیگر مانند رفتارگرایان است. از دیدگاه رفتارگرایان تقویت گریه برای کسب موفقیت از موارد عمده استفاده از روش تدریس در آموزش و یادگیری است. طبق نظریه شناختی بندورا وقتی شرایطی فراهم می آید که دانش آموزان درست انجام دادن کاری را در دوستانشان مشاهده می کنند، خود نیز انجام دادن آن کار را می آموزند و زمانی که موفقیت خودشان با دوستانشان تقویت می شود، اشتیاق بیشتری برای انجام آن کار پیدا می کنند (سیف، ۱۳۸۵).

یادگیری مشارکتی تا سال ۱۹۶۰ ناشناخته بود. در این زمان با آنکه یادگیری رقابتی بر تفکرات تربیتی غلبه داشت، اما یادگیری انفرادی که تا حد زیاد مبتنی بر کارهای اسکاتلند و رابرت بود. یادگیری برنامه ای و تغییرات رفتاری بود، آن را به چالش کشید. به هر حال امروز عملکردها و افکار تربیتی تغییر یافته اند و اکنون یادگیری مشارکتی یک روش تربیتی مقبول محسوب میشود که در همه سطوح آموزشی پذیرفته شده

است. در حال حاضر یادگیری مشارکتی در مدارس و دانشگاههای جهان در زمینه موضوعات گوناگون و همه گروههای سنی مورد استفاده قرار می گیرد. (گیلیس، ۲۰۰۸).

کتاب حاضر که سومین قسمت از مجموعه یادگیری مشارکتی است و با محوریت اجرا در کلاس درس به نگارش در آمده، حاوی پیامهای کاربردی و روشنی می باشد و راهنمای مناسبی جهت کاربرد این روش نوین آموزشی است. اطمینان دارم این کتاب می تواند تحول بزرگی در شیوه های سنتی آموزش ایجاد کند. راه را برای اجرای رویکردهای فعال و تعاملی در آموزش هموار سازد.

دکتر محمدرضا کرامتی

دانشیار دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران